

SOMBORCI TIHANA SMILJANIĆ I IGOR SMOLIĆ O ISKUSTVU U ISTRAŽIVAČKOJ STANICI PETNICA

OD PROBLEMA NE TREBA BEŽATI, VEĆ IH NAUČITI REŠAVATI

- **Tihana Smiljanić:** Petnica je oblikovala i moj životni put
- **Igor Smolić:** Često su dani i noći prolazili u razgovoru o astronomskim temama

Istraživačka stanica Petnica (ISP) je samostalna i nezavisna organizacija koja se bavi razvojem naučne kulture, naučne pismenosti i obrazovanja. Svake godine u Petnici se organizuje veliki broj različitih programa, kurseva, seminara, naučnih kampova, radionica za mlade - učenike i studente, kao i za nastavnike.

- Prvi put sam bila u Petnici početkom 2006. godine na programu lingvistike. S obzirom na to da sam tokom cele osnovne i srednje škole

Igor Smolić

Tihana Smiljanić

volela srpski jezik i bavila se njime više nego što to školski program predviđa, bilo je logično da se prijavim na seminar lingvistike, vodeća željom da vidim šta se to tamo radi i kako. Profesorka srpskog u Gimnaziji, **Vidosava Gajić**, još nam je na prvom času dala spisak literature na kom je bio udžbenik "Uvod u opštu lingvistiku", pa mi je to što sam tamo pročitala bilo veoma zanimljivo. Ipak, Petnica je sticajem okolnosti sačekala tek do mog trećeg razreda, a jednom kad sam otišla, više se nisam vraćala. Osim toga, Petnica je oblikovala i moj životni put, pa sam sada tako diplomirani filolog opšte lingvistike, trenutno na master studijama opšte lingvistike - rekla nam je Somborka **Tihana Smiljanić**.

Petnički programi tako su koncipirani da polaznici tokom jednog godišnjeg ciklusa prođu nekoliko seminara, detaljnije se upoznaju s oblasti koju su odabrali, čuju najnovije trendove u nauci, nauče se metodologiji izrade naučnog rada i samostalno ga napišu, i to na temu koju su sami predložili. Uči se kroz predavanja, diskusije, samostalan rad s literaturom, samostalnu izradu rada uz pomoć mentora, pritom

se nailazi na gomilu problema, ali od njih ne treba bežati, već se uči kako da se oni reše.

PETNICA NIJE MESTO ZA VUKOVCE I „ŠTREBERE“

- U Petnici polaznici uglavnom rade na onim projektima koji ih zanimaju. Često sam od ljudi koji nisu "Petničari" čula pitanje zašto bi neko odvojio dve nedelje letnjeg raspusta da ode na neko mesto i uči? Stvar je upravo u tome što se tokom te dve nedelje bavite nečim za šta ste lično zainteresovani. Druga strana jeste druženje s divnim ljudima koji se u Petnici upoznaju, a s kojima ne možete da se vidate redovno koliko želite, jer su najčešće iz raznih krajeva Srbije ili čak regiona. Većina mojih današnjih prijatelja upravo je iz Petnice. Kad na takvom mestu steknete prijatelje, to je bar polovina razloga zašto se trudite da nastavite da učestvujete na seminarima - kazala je Tihana.

Ona je bila polaznica ISP dve godine u srednjoj školi, a kad je upisala fakultet, angažovali su je na seminaru kao saradnika.

- Poneki polaznici dolaze na seminar lingvistike misleći da mi tamo učimo strane jezike ili se bavimo književnošću. Lingvistika je nauka o jeziku kao sistemu, nju zanima kako je on strukturiran, koja pravila leže u spontanom korišćenju jezika, kako je predstavljen u ljudskom mozgu, kako ga usvajaju deca ili odrasli. Ne učimo strane jezike, ali razgovaramo o mnogima, posebno sa stanovišta njihove strukture. Ne bavimo se ni književnošću, ali književna dela mogu poslužiti kao građa za istraživanje. Takođe se ne bavimo jezičkom normom - nas pre svega zanima kako ljudi zaista govore, a ne kako treba da govore. Bitno je istaći i da se ne pripremamo za takmičenja ili prijemni na fakultetu. Čak se često dešava da polaznici upišu nešto sasvim deseto, pa su tako neki od mojih drugova sa seminara lingvistike danas politikolozi ili glumci, kao što ima glumaca i dramaturga među bivšim petničkim fizičarima i elektroncima, umetnika među bivšim astronomima i matematičarima i slično. **Petnica nije, kako neki možda misle, mesto za vukovce i „štrebere“: dovoljno je da vas zanima jedna oblast i da se pronadete u Petnici, bez obzira na to iz koje škole ili sredine dolazite** - objasnila je Tihana.

Spisak petničkih programa prilično je velik, tako da je moguće prijaviti se na programe lingvistike, psihologije, istorije, antropologije, arheologije, matematike, fizike, elektronike, astronomije, računarstva, biologije, ekologije,

geologije, hemije, humane biomedicine i dizajna.

- Kao petnički saradnik pružila mi se prilika da novim polaznicima prenesem sve ono što sam naučila u Petnici, a kasnije i na fakultetu. Od kraja 2011. godine sa kolegom Milošem Košprčićem iz Novog Sada rukovodilac sam seminara

Zvezdano nebo - izazov!

lingvistike. Pošto se u Petnici ne guje multidisciplinarnost, neretko sa kolegama rukovodiocima drugih seminara organizujemo zajedničke programe, gde polaznici mogu čuti o vezama psihologije i lingvistike, arheologije i lingvistike, lingvistike i računarstva, biologije, matematike... a naši polaznici rado slušaju i o astronomiji, antropologiji, čak se provuče i ponešto fizike, pa se iznenade koliko je, na primer, fizika više od onoga na šta su navikli u svojim školama. Takva predavanja su sjajna prilika i za nas starije da čujemo nove stvari i budemo u toku sa tim šta rade naše kolege u Petnici - kazala je Tihana.

NAUKA – PUT BEZ POVRATKA

Igor Smolić prvi put je otišao u Istraživačku stanicu Petnica u februaru 1996. godine i od tada je redovno posećuje. Kako kaže, sada je veteran i sigurno je bio u ISP više od sto puta.

- Za nju sam znao sigurno od drugog razreda gimnazije. Jedan od razloga zašto se nisam prijavio za Petnicu do četvrte godine je što se nisam osećao dovoljno

spremnim za program astronomije, ali sam se uporno nastavljao baviti astronomijom. Drugi razlog su sigurno objektivno teške godine (1994-1995), koje su svima smanjivale elan i sigurno nisu podsticale da se gleda mnogo unapred, da u potpunosti sledimo želje, ako su se uopšte i pojavljivale. Gimnazija, uz posebnu podršku **Slavice Beljanski**, nastavnice fizike, mi je dala na korišćenje školski teleskop. Velike odmone i slobodne časove sam provodio u radnji **Nedeljka Skroze**, fotografa, gde smo stalno vodili razgovore o fotografiji, a posebno o fotografisanju nebeskih objekata. Nije bilo interneta, tako da sam morao da savladam ruski jezik, jer su to bile jedine nepročitane astronomske knjige, koje su se spletom raznih okolnosti obrele u mojoj kući. U trećem razredu pored samog posmatranja kroz teleskop, počeo sam da se bavim astrofotografijom. Trudio sam se da na neki način ovekovečim to što se može videti na nebu, da na fotografiji ostanu zabeležene astronomske pojave. Polako mi se javljala ideja da se profesionalno posvetim astronomiji - rekao je Igor.

Igor je u Petnici najpre bio samo polaznik, potom mladi saradnik, a onda i rukovodilac programa astronomije, predavač i mentor.

Igor kao mentor sa svojim polaznicima

vač i mentor.

- Kada sam došao u Stanicu, postao sam polaznik i samim tim prestao da budem srednjoškolac. Nisam bio tamo da radim školske zadatke. Otvorio se prostor

da se bavim onim što me je najviše interesovalo i bio sam okružen sa sličnim ljudima. Često su dani i noći prolazili u razgovoru o astronomskim temama, bila nam je dostupna literatura, posmatračka oprema. Osećali smo blizinu nauke i to je vodilo na jedan put bez povratka. Odabrali smo teme kojima ćemo se baviti u toku te godine. Sve su to bili mali naučni projekti. Tada sam se suočio i sa činjenicom da istraživanje ne mora da da rezultate, da može biti mnogo teže nego što izgleda na početku i da je važno ne odustati. Kao student sam dobio priliku da budem mladi saradnik. Počeo sam da držim predavanja mlađima i da njima pomazem na putu ka nauci. Možda je još važnija činjenica da sam ostao deo mreže. I dalje sam bio okružen ljudima koji su nauku smatrali važnom, koji su radili na sebi i bili spremni da dele iskustvo i znanje sa ostalima. Nakon nekoliko godina sam postao rukovodilac programa astronomije. Vodio sam seminar od 2001. do 2005. godine. To je sad potpuno novo iskustvo. Očekuje se da imate viziju u kom smeru treba razvijati rad sa polaznicima, jer u Petnici nema strogo propisanog programa. Nauka je živa stvar, tako da se u Statici uvek gajio duh aktuelnosti i podsticalo na slobodu za eksperimentisanjem. Tako da smo, naravno, eksperimentisali i sa načinima rada sa polaznicima. Od 2006. godine odlazim kao predavač i često sam

mentor polaznicima, te im pomazem u istraživačkim projektima. **To je taj veliki proces u kome se zauzimaju različite uloge i stiču veoma važna iskustva** - rekao nam je Igor. **T. Stojković**